

دانشگاه اصفهان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه علوم اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی

بررسی رابطه ساختار سیاسی با توسعه اقتصادی در کشورهای مسلمان

استاد راهنما
دکتر وحید قاسمی

استاد مشاور
دکتر مهدی ادیبی

پژوهشگر
سمانه استکی

مهرماه ۱۳۸۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج
مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از
تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به
دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه: علوم اجتماعی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد جامعه شناسی خانم سمانه استکی

تحت عنوان:

(بررسی رابطه ساختار سیاسی با توسعه اقتصادی در کشورهای مسلمان)

در تاریخ ۲۱ / ۷ / ۸۹ توسط هیات داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید .

امضاء
امضاء
امضاء
امضاء

۱-استاد راهنما ی پایان نامه	دکتر وحید قاسمی	با مرتبه علمی استاد یار
۲- استاد مشاور پایان نامه	دکتر مهدی ادیبی	با مرتبه علمی استاد یار
۳-استاد داور داخل گروه	دکتر ثریا معمار	با مرتبه علمی استادیار
۴- استاد داور خارج از گروه	دکتر عباس حاتمی	با مرتبه علمی استاد یار

امضاءمدیر گروه
دکتر علی ربانی

امضاء

سپاسگزاری

در ابتدا لازم می دانم از اساتید محترم گروه علوم اجتماعی جناب آقای دکتر وحید قاسمی که راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند و جناب آقای دکتر مهدی ادیبی به عنوان مشاور پژوهش حاضر تشکر و قدردانی کنم.

همچنین از تک تک اعضای خانواده ام تشکر می کنم و این حداقل کاری است که می توانم در قبال زحمات فراوان آنها انجام دهم.

تقدیم

تقدیم به پدر و مادر مهربان و بزرگوارم و برادران عزیزم

چکیده:

توسعه اقتصادی از مباحث حیاتی در همه کشورهاست، لذا اندیشیدن پیرامون آن، به دلیل شرایط نابه سامان میلیون ها نفر در سراسر جهان از یک سو و از سوی دیگر شکاف روز افزون بین کشورهای باصطلاح «در حال توسعه» و «ممالک توسعه یافته»، از اهمیت زیادی برخوردار است.

اندیشمندان و پژوهشگرانی که کشورهای در حال توسعه را مورد مطالعه قرار داده اند هر یک متغیرهای متعددی را برای توسعه نیافتگی این کشورها در نظر گرفته اند اما پژوهش حاضر دلیل اصلی توسعه نیافتگی کشورهای مسلمان را ساختار سیاسی (دولت) این کشورها می داند و به همین دلیل به بررسی رابطه نوع دولت به عنوان بخشی از ساختار سیاسی با توسعه اقتصادی می پردازد.

در این پژوهش انواع نظریات جامعه شناسی توسعه و نظریه های دولتهای توسعه گرا و ناتوسعه گرا مورد استفاده قرار گرفته اند و از خلال آنها فرضیات استخراج شده اند. روش تحقیق در پژوهش حاضر تحلیل ثانویه است، جامعه آماری مورد مطالعه ۵۰ کشور مسلمان جهان هستند که بیش از نیمی از جمعیت آنها مسلمان است و نمونه مورد مطالعه ۲۴ کشور مسلمان آسیایی هستند. در تحلیل آماری این پژوهش از شیوه های آمار توصیفی و شاخص های آمار استنباطی (تحلیل واریانس یک طرفه، همبستگی پیرسون و شاخص کندال) استفاده شده است.

نتایج حاصل از آزمون فرضیات در پژوهش حاضر این قرار است:

بین متغیر توسعه اقتصادی و سطح دموکراتیک بودن دولت رابطه معناداری وجود ندارد و این بیانگر آن است که دموکراتیک بودن یا نبودن حکومت اهمیت ندارد، بلکه آنچه مهم تلقی می شود کیفیت دولت و توسعه گرا بودن آن است. - بین سطح فساد و سطح توسعه اقتصادی رابطه مثبتی وجود دارد به این معنا که هر چه سطح فساد بالاتر باشد سطح توسعه اقتصادی نیز بالاتر می آید.

- رابطه میان متغیر توسعه اقتصادی و وابستگی به درآمدهای نفتی نیز رابطه ای مثبت و مستقیم است و حکایت از آن دارد که کشورهایی که وابستگی شان به درآمدهای نفتی بالاتر است، سطح توسعه اقتصادی بالاتری نیز دارند.

- میان متغیر وابستگی به درآمدهای نفتی و سطح دموکراتیک بودن دولت رابطه ای معکوس برقرار است و این به آن معناست که هر چه میزان وابستگی به درآمدهای نفتی بیشتر شود، سطح دموکراتیک بودن دولت پایین می آید.

- در ارتباط با دو متغیر درآمد سرانه و سطح دموکراتیک بودن دولت این نتیجه حاصل شد که رابطه ی معناداری بین دو متغیر مذکور وجود ندارد و این فرضیه رد شد.

- و نهایتاً اینکه بین دو متغیر درآمد سرانه و توسعه اقتصادی رابطه ی معنادار مثبتی برقرار است و هر چه سطح درآمد سرانه بالاتر می رود سطح توسعه اقتصادی نیز بالا می رود.

واژگان کلیدی: ساختار سیاسی - دولت - دموکراسی - حاکمیت آمرانه - توسعه - توسعه اقتصادی - کشورهای مسلمان

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱	مقدمه.....
۲	۱-۱- بیان مسئله.....
۳	۲-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۴	۳-۱- اهداف تحقیق.....
۴	۴-۱- سئوالات تحقیق.....
۴	۵-۱- تعریف واژگان کلیدی.....

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۷	مقدمه.....
۸	۱-۲- مبانی نظری تحقیق.....
۸	۱-۲-۱- درباره ی مفاهیم تحقیق.....
۸	۱-۲-۱-۱- دولت.....
۸	۱-۲-۱-۱-۱- ریشه ی واژه ی دولت.....
۹	۱-۲-۱-۱-۲- مفهوم واژه ی دولت.....
۱۱	۱-۲-۱-۲- توسعه.....
۱۳	۱-۲-۱-۲- تعریف توسعه از دیدگاه صاحب نظران.....
۱۶	۱-۲-۲-۱- تقسیم بندی کشورهای جهان به لحاظ سطح توسعه و تعریف توسعه برای هر گروه.....
۱۶	۱-۲-۳-۱- توسعه اقتصادی.....
۱۹	۱-۲-۴-۱- تفاوت رشد و توسعه اقتصادی.....
۲۱	۱-۲-۵-۱- اشکال حاکمیت سیاسی.....
۲۱	۱-۲-۵-۱-۱- حاکمیت آمرانه.....
۲۱	۱-۲-۵-۱-۲- دموکراسی.....
۲۲	۱-۲-۶-۱- انواع نظام سیاسی.....
۲۴	۱-۲-۷-۱- اشکال نظام اقتصادی.....
۲۵	۱-۲-۸-۱- شرایط لازم موفقیت در هدایت توسعه ای.....
۲۵	۱-۲-۸-۱-۱- عوامل اولیه توسعه.....
۲۵	۱-۲-۸-۱-۱-۱- عوامل داخلی.....

عنوان	صفحه
۱-۱-۱-۸-۱-۱-۲ ساختار سیاسی.....	۲۵
۲-۱-۱-۸-۱-۱-۲ ساختار فرهنگی.....	۲۶
۳-۱-۱-۸-۱-۱-۲ ساختار اجتماعی.....	۲۷
۲-۱-۸-۱-۱-۲ عوامل خارجی.....	۲۷
۱-۲-۱-۸-۱-۱-۲ وضعیت کشور از نظر نظم جهانی.....	۲۷
۲-۲-۱-۸-۱-۱-۲ وضعیت جغرافیایی سیاسی کشورها.....	۲۸
۳-۲-۱-۸-۱-۱-۲ درجه وابستگی کشور.....	۲۸
۲-۸-۱-۱-۲ عوامل ثانویه توسعه.....	۲۸
۱-۲-۸-۱-۱-۲ توان علمی و فنی کشور.....	۲۸
۱-۲-۲-۸-۱-۱-۲ انباشت سرمایه.....	۲۹
۳-۲-۸-۱-۱-۲ نیروی انسانی متخصص.....	۲۹
۴-۲-۸-۱-۱-۲ توان مدیریت و تشکیلات اداری جامعه.....	۳۰
۲-۲ پیشینه ی تحقیق.....	۳۲
۱-۲-۲ پایان نامه.....	۳۲
۲-۲-۲ کتاب و مقاله.....	۳۴
۳-۲ چهارچوب نظری تحقیق.....	۳۶
۱-۳-۲ تاریخچه ای از حضور دولت در عرصه اقتصاد و نقش آن در جهان در حال تحول.....	۳۶
۱-۱-۳-۲ بررسی روند تاریخی حضور دولت و تأثیر آن بر رشد اقتصاد.....	۳۶
۲-۱-۳-۲ نقش دولت در جهان در حال تحول.....	۴۱
۱-۲-۱-۳-۲ نقش دولت در مراحل آغازین.....	۴۱
۲-۲-۱-۳-۲ گسترش نقش دولت در کشورهای صنعتی.....	۴۲
۳-۲-۱-۳-۲ نقش دولت در کشورهای در حال توسعه.....	۴۳
۴-۲-۱-۳-۲ بازنگری درباره ی دولت.....	۴۶
۲-۳-۲ دولت و نظریه های توسعه و توسعه نیافتگی.....	۴۸
۱-۲-۳-۲ نظریه های کلاسیک.....	۴۸
۱-۱-۲-۳-۲ نظریه های آدام اسمیت.....	۴۹
۲-۱-۲-۳-۲ نظریه ی مارشال.....	۵۰
۲-۲-۳-۲ نظریه های جامعه شناسی توسعه.....	۵۱

صفحه

عنوان

۵۲.....	۱-۲-۲-۳-۲- مروری بر نظریات سه گانه جامعه شناسی توسعه.....
۵۳.....	۲-۲-۲-۳-۲- نظریه پردازان نوسازی.....
۵۳.....	۱-۲-۲-۲-۳-۲- والت ویتمن روستو.....
۵۷.....	۲-۲-۲-۲-۳-۲- برینگتون مور.....
۵۸.....	۳-۲-۲-۲-۳-۲- سیمور مارتین لیپست.....
۶۱.....	۴-۲-۲-۲-۳-۲- ساموئل هانتینگتون.....
۶۵.....	۳-۲-۲-۳-۲- نظریه پردازان اکلا و وابستگی.....
۶۵.....	۱-۳-۲-۲-۳-۲- راثول پربیش و سلسو فورتادو.....
۶۸.....	۲-۳-۲-۲-۳-۲- آندره گوندر فرانک.....
۷۱.....	۳-۳-۲-۲-۳-۲- پل باران.....
۷۳.....	۴-۳-۲-۲-۳-۲- سمیر امین.....
۷۶.....	۵-۳-۲-۲-۳-۲- کاردوسو و فالتو.....
۷۸.....	۴-۲-۲-۳-۲- نظریه نظام جهانی.....
۷۸.....	۱-۴-۲-۲-۳-۲- امانوئل والرشتاین.....
۸۴.....	۳-۲-۲-۳-۲- نظریه دولت های توسعه گرا.....
۸۴.....	۱-۳-۲-۲-۳-۲- حکمرانی خوب.....
۸۵.....	۱-۱-۳-۲-۳-۲- معانی حکمرانی خوب.....
۸۶.....	۱-۱-۱-۳-۲-۳-۲- حکومت در سطح سیستماتیک یا رژیم.....
۸۶.....	۲-۱-۱-۳-۲-۳-۲- حکمرانی خوب به مثابه سیاست مبتنی بر مشارکت و دولت دموکراتیک.....
۸۷.....	۳-۱-۱-۳-۲-۳-۲- حکمرانی خوب به مثابه کارآمدی و صداقت مدیریتی- اداری.....
۸۸.....	۲-۳-۲-۳-۲- دولت کارآمد.....
۹۰.....	۱-۲-۳-۲-۳-۲- بنیان های بخش دولتی کارآمد.....
۹۱.....	۳-۳-۲-۳-۲- دموکراسی و توسعه.....
۹۳.....	۱-۳-۳-۲-۳-۲- استدلال های مختلف در زمینه ی ارتباط و دموکراسی و توسعه.....
۹۳.....	۱-۱-۳-۳-۲-۳-۲- الگوی تضاد.....
۹۴.....	۲-۱-۳-۳-۲-۳-۲- الگوی سازگاری.....
۹۵.....	۳-۱-۳-۳-۲-۳-۲- الگوی بدبینانه.....
۹۵.....	۲-۳-۳-۲-۳-۲- دموکراسی نتیجه و پیامد توسعه، شرط توسعه و یا.....

عنوان	صفحه
.....دولت های توسعه گرا. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۹۸
.....دولت های توسعه گرا: منشأ و معنای این مفهوم. ۲-۳-۲-۴-۳-۱	۹۹
.....ویژگی های دولت توسعه گرا. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۱۰۱
.....به سوی مدلی پیرامون دولت توسعه گرا. ۲-۳-۲-۴-۳-۳	۱۰۵
.....نخبگان توسعه گرا. ۲-۳-۲-۴-۳-۱	۱۰۵
.....استقلال نسبی دولت. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۱۰۷
.....قدرت بوروکراتیک. ۲-۳-۲-۴-۳-۳	۱۰۸
.....جامعه ی مدنی ضعیف. ۲-۳-۲-۴-۳-۴	۱۰۹
.....دولت توسعه گرا و منافع اقتصادی. ۲-۳-۲-۴-۳-۵	۱۰۹
.....دولت توسعه گرا و حقوق بشر. ۲-۳-۲-۴-۳-۶	۱۱۰
.....دولت توسعه گرا: مشروعیت و عملکرد. ۲-۳-۲-۴-۳-۷	۱۱۱
.....نتایج. ۲-۳-۲-۴-۳-۸	۱۱۲
.....دولت توسعه گرای دموکراتیک. ۲-۳-۲-۴-۳-۴	۱۱۶
.....دولت های ناتوسعه گرا. ۲-۳-۲-۴-۳-۴	۱۱۹
.....دولت توسعه یافته تر از جامعه. ۲-۳-۲-۴-۳-۱	۱۱۹
.....دولت های ضعیف و غارتگر. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۱۲۱
.....دولت های ضعیف. ۲-۳-۲-۴-۳-۱	۱۲۲
.....دولت های غارتگر. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۱۲۴
.....دولت های متزلزل. ۲-۳-۲-۴-۳-۳	۱۲۷
.....میردال و دولت متزلزل. ۲-۳-۲-۴-۳-۱	۱۲۷
.....دولت متزلزل: نظریه ای عام درباره ی دولت در جهان توسعه. ۲-۳-۲-۴-۳-۲	۱۲۸
.....اقتصادهای نفتی: دولت نفت و رشد اقتصادی. ۲-۳-۲-۴-۳-۵	۱۳۰
.....ناکامی کشورهای نفتی در مدیریت اقتصاد کلان. ۲-۳-۲-۴-۳-۱-۵	۱۳۰
.....ناکامی در رشد. ۲-۳-۲-۴-۳-۱-۱-۵	۱۳۰
.....نحسی منابع طبیعی. ۲-۳-۲-۴-۳-۱-۲-۵	۱۳۱
.....چالش های فرا روی دولت در اقتصادهای نفتی. ۲-۳-۲-۴-۳-۲-۵	۱۳۳
.....نوسانات غیرقابل پیش بینی نفت. ۲-۳-۲-۴-۳-۱-۲-۵	۱۳۳
.....پایان پذیری منابع. ۲-۳-۲-۴-۳-۲-۵	۱۳۵

صفحه

عنوان

۱۳۵	۳-۲-۳-۵-۳- تأثیر نفت بر فرآیند رشد اقتصادی
۱۳۶	۳-۲-۳-۵-۳-۱- شوک پذیری و بی ثباتی اقتصاد کلان
۱۳۶	۳-۲-۳-۵-۲- بیماری هلندی
۱۳۸	۳-۲-۳-۵-۳- بیماری هلندی و پویایی های رشد
۱۳۸	۳-۲-۳-۵-۴- انباشت سرمایه ی اضافی
۱۳۹	۳-۲-۳-۵-۵- ضعف در سرمایه ی انسانی
۱۳۹	۳-۲-۳-۵-۶- عدم تعادل در انباشت سرمایه
۱۴۰	۳-۲-۳-۵-۷- رانت جویی در کشورهای نفتی
۱۴۲	۳-۲-۳-۵-۸- اثر نامتقارن شوک های نفتی
۱۴۳	۳-۲-۳-۵-۹- نقش نفت در تخریب نهادها
۱۴۳	۳-۲-۴-۵-۴- منشأ قدرت اقتصادی دولت در کشورهای نفتی
۱۴۴	۳-۲-۴-۵-۵- دموکراسی در کشورهای نفتی
۱۴۵	۳-۲-۶-۲- فساد و اقدامات خودسرانه دولت
۱۴۶	۳-۲-۶-۱- توازن ها و نظارت های رسمی
۱۴۶	۳-۲-۶-۱- ابزارهای محدود کننده
۱۴۷	۳-۲-۶-۱-۱- استقلال قضایی و اثربخشی آن
۱۴۷	۳-۲-۶-۱-۲- تفکیک قوا
۱۴۸	۳-۲-۶-۲- مهار کردن فساد
۱۵۰	۳-۲-۶-۳- علل بروز فساد
۱۵۱	۳-۲-۶-۴- کاهش فساد
۱۵۳	۳-۲-۷- رانت جویی و رشد اقتصادی
۱۵۴	۳-۲-۸- عدم احساس اعتماد به دولت و رشد و توسعه اقتصادی
۱۵۶	۲-۴- مدل نظری پژوهش
۱۵۷	۲-۵- فرضیات تحقیق

فصل سوم: روش شناسی

۱۵۸	مقدمه
۱۵۹	۳-۱- روش تحقیق
۱۵۹	۳-۲- تعاریف نظری و عملیاتی

عنوان	صفحه
۱-۲-۳- توسعه اقتصادی.....	۱۵۹
۱-۱-۲-۳- تعریف نظری.....	۱۵۹
۲-۱-۲-۳- تعریف عملیاتی.....	۱۵۹
۲-۲-۳- دولت.....	۱۶۰
۱-۲-۲-۳- تعریف نظری.....	۱۶۰
۲-۲-۲-۳- تعریف عملیاتی.....	۱۶۱
۳-۳- متغیر مستقل و وابسته.....	۱۶۲
۴-۳- جامعه و نمونه آماری.....	۱۶۲
۵-۳- روش جمع آوری اطلاعات.....	۱۶۳
۶-۳- اعتبار.....	۱۶۴
۷-۳- روش های آماری تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها.....	۱۶۴
۸-۳- نرم افزار مورد استفاده.....	۱۶۵

فصل چهارم: یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها

مقدمه.....	۱۶۶
۱-۴- یافته های نظری پژوهش: کلیاتی در مورد ساختار سیاسی (دولت) و اقتصاد در کشورهای مسلمان.....	۱۶۷
۱-۱-۴- مالزی.....	۱۶۷
۱-۱-۴- ساختار سیاسی.....	۱۶۸
۱-۱-۴- قوه مجریه.....	۱۶۹
۱-۱-۴- قوه مقننه.....	۱۶۹
۱-۱-۴- قوه قضائیه.....	۱۷۰
۲-۱-۴- کشورهای مالزی موفق ترین سیستم اقتصادی جنوب شرق آسیا.....	۱۷۰
۳-۱-۴- خصوصی سازی در مالزی.....	۱۷۱
۴-۱-۴- دموکراسی.....	۱۷۱
۵-۱-۴- آزادی های سیاسی.....	۱۷۲
۲-۱-۴- اندونزی.....	۱۷۳
۱-۲-۴- دولت و دموکراسی در اندونزی.....	۱۷۳
۲-۲-۴- توسعه اقتصادی.....	۱۷۵
۳-۲-۴- اثرات کلی درآمدهای نفتی بر اقتصاد اندونزی.....	۱۷۶

صفحه	عنوان
۱۷۷	۱-۳-۲-۱-۴- تغییرات در ساختار اقتصادی.....
۱۷۷	۴-۲-۱-۴- بخش خصوصی.....
۱۷۸	۵-۲-۱-۴- نتیجه گیری.....
۱۷۹	۳-۱-۴- جمهوری آذربایجان.....
۱۷۹	۱-۳-۱-۴- وضعیت اقتصادی.....
۱۸۰	۲-۳-۱-۴- دموکراسی.....
۱۸۱	۴-۱-۴- جمهوری ازبکستان.....
۱۸۱	۱-۴-۱-۴- وضعیت اقتصادی.....
۱۸۲	۲-۴-۱-۴- ساختار سیاسی.....
۱۸۳	۵-۱-۴- جمهوری تاجیکستان.....
۱۸۳	۱-۵-۱-۴- وضعیت اقتصادی.....
۱۸۳	۲-۵-۱-۴- ساختار سیاسی.....
۱۸۵	۶-۱-۴- جمهوری ترکمنستان.....
۱۸۵	۱-۶-۱-۴- وضعیت اقتصادی.....
۱۸۵	۲-۶-۱-۴- ساختار سیاسی.....
۱۸۶	۷-۱-۴- جمهوری قزاقستان.....
۱۸۶	۱-۷-۱-۴- اقتصاد.....
۱۸۶	۲-۷-۱-۴- ساختار سیاسی.....
۱۸۷	۸-۱-۴- جمهوری قرقیزستان.....
۱۸۷	۱-۸-۱-۴- اقتصاد.....
۱۸۹	۲-۸-۱-۴- تجربه دموکراسی.....
۱۹۱	۹-۱-۴- افغانستان.....
۱۹۲	۱-۹-۱-۴- مقدمه.....
۱۹۲	۲-۹-۱-۴- موتورهای رشد.....
۱۹۳	۳-۹-۱-۴- اقتصاد در حال ظهور.....
۱۹۵	۱-۳-۹-۱-۴- اقتصاد مواد مخدر.....
۱۹۷	۴-۹-۱-۴- دولت در افغانستان.....
۱۹۸	۱۰-۱-۴- پاکستان.....

عنوان	صفحه
۱-۱۰-۱-۴- نظام سیاسی و حکومت.....	۱۹۸
۲-۱۰-۱-۴- اقتصاد.....	۱۹۹
۳-۱۰-۱-۴- دموکراسی شکننده در پاکستان.....	۲۰۰
۱۱-۱-۴- ایران.....	۲۰۱
۱-۱۱-۱-۴- ساختار سیاسی.....	۲۰۱
۲-۱۱-۱-۴- اقتصاد.....	۲۰۳
۱۲-۱-۴- کشورهای عرب آسیایی.....	۲۰۷
۱-۱۲-۱-۴- اقتصاد کشورهای عربی.....	۲۰۷
۱-۱-۱۲-۱-۴- دوران استعمار.....	۲۰۷
۲-۱-۱۲-۱-۴- ثروت نفت و دومین موج توسعه اقتصادی.....	۲۰۹
۳-۱-۱۲-۱-۴- اصطلاحاتی برای توضیح اقتصاد در جهان عرب امروزی.....	۲۱۲
۱-۳-۱-۱۲-۱-۴- سطح درآمد.....	۲۱۲
۲-۳-۱-۱۲-۱-۴- ماهیت کار.....	۲۱۲
۴-۱-۱۲-۱-۴- موج سوم: گافتا و یکپارچگی منطقه به لحاظ اقتصادی.....	۲۱۴
۲-۱۲-۱-۴- دموکراسی در کشورهای عربی.....	۲۱۵
۲-۴- یافته های تجربی پژوهش.....	۲۱۷
۱-۲-۴- آمار توصیفی.....	۲۱۷
۱-۱-۲-۴- توزیع کشورها برحسب سطح توسعه اقتصادی (شاخص HDI).....	۲۱۷
۲-۱-۲-۴- توزیع کشورها برحسب سطح دموکراتیک بودن دولت (شاخص پولیتی).....	۲۱۸
۳-۱-۲-۴- توزیع کشورها برحسب میزان وابستگی کشورهای مورد مطالعه به درآمد نفت.....	۲۱۹
۴-۱-۲-۴- توزیع کشورها برحسب سطح فساد.....	۲۲۰
۵-۱-۲-۴- توزیع کشورها برحسب میزان درآمد سرانه (GDPIndex).....	۲۲۱
۲-۲-۴- آمار استنباطی.....	۲۲۲
۱-۲-۲-۴- آزمون فرضیه اول تحقیق.....	۲۲۲
۲-۲-۲-۴- آزمون فرضیه دوم تحقیق.....	۲۲۴
۳-۲-۲-۴- آزمون فرضیه سوم تحقیق.....	۲۲۵
۴-۲-۲-۴- آزمون فرضیه چهارم تحقیق.....	۲۲۷
۵-۲-۲-۴- آزمون فرضیه پنجم تحقیق.....	۲۲۸

عنوان	صفحه
۴-۲-۶-آزمون فرضیه ششم تحقیق.....	۲۳۰
۴-۲-۳-مدل مسیر عوامل موثر بر توسعه اقتصادی.....	۲۳۲
فصل پنجم: نتیجه گیری، پیشنهادات و محدودیت ها	
مقدمه.....	۲۳۴
۵-۱-نتایج تحقیق.....	۲۳۵
۵-۱-۱-نتایج فرضیه اول تحقیق.....	۲۳۵
۵-۱-۲-نتایج فرضیه دوم تحقیق.....	۲۳۸
۵-۱-۳-نتایج فرضیه سوم تحقیق.....	۲۳۹
۵-۱-۴-نتایج فرضیه چهارم.....	۲۴۰
۵-۱-۵-نتایج فرضیه پنجم تحقیق.....	۲۴۱
۵-۱-۶-نتایج فرضیه ششم تحقیق.....	۲۴۳
۵-۲-پیشنهادات تحقیق.....	۲۴۳
۵-۲-۱-پیشنهادات پژوهشی.....	۲۴۳
۵-۲-۲-پیشنهادات اجرایی.....	۲۴۳
۵-۲-۱-پیشنهادات برای ارتقای سطح توسعه اقتصادی.....	۲۴۴
۵-۲-۲-پیشنهادات برای کاهش فساد.....	۲۴۵
۵-۲-۳-پیشنهادات اختصاصی برای کشورهای نفتی.....	۲۴۶
۵-۳-محدودیت های تحقیق.....	۲۴۷
پیوست ها.....	۲۴۸
منابع و مأخذ.....	۲۵۱

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول شماره ۱-۲: خلاصه تعاریف توسعه از دیدگاه صاحب نظران	۱۵
جدول شماره ۲-۲: خلاصه تعاریف توسعه اقتصادی	۱۹
جدول شماره ۳-۲: نقش دولت	۴۷
جدول شماره ۴-۲: شاخص های دولت توسعه گرا از نظر آدریان لفت ویچ	۱۱۵
جدول شماره ۵-۲: خلاصه ویژگی های دولت ضعیف	۱۲۳
جدول شماره ۶-۲: خلاصه ویژگی های دولت غارتگر	۱۲۶
جدول شماره ۷-۲: اثر شوک نفتی بر نرخ رشد اقتصادی برخی کشورها	۱۳۱
جدول شماره ۸-۲: وابستگی برخی صادرکنندگان نفت به درآمدهای نفتی	۱۳۴
جدول شماره ۱-۴: توزیع کشورها برحسب توسعه اقتصادی	۲۱۷
جدول شماره ۲-۴: توزیع کشورها برحسب سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۱۷
جدول شماره ۳-۴: توزیع کشورها برحسب میزان وابستگی کشورهای مورد مطالعه به درآمد نفت	۲۱۹
جدول شماره ۴-۴: توزیع کشورها برحسب سطح فساد	۲۲۰
جدول شماره ۵-۴: توزیع کشورها برحسب میزان درآمد سرانه	۲۲۱
جدول شماره ۶-۴: میانگین توسعه اقتصادی برحسب سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۲
جدول شماره ۷-۴: آزمون تفاوت توسعه اقتصادی برحسب سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۲
جدول شماره ۸-۴: ضریب همبستگی پیرسون بین توسعه اقتصادی و سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۳
جدول شماره ۹-۴: بررسی همبستگی میان سطح فساد و توسعه اقتصادی	۲۲۴
جدول شماره ۱۰-۴: ضریب همبستگی پیرسون بین سطح فساد و توسعه اقتصادی	۲۲۴
جدول شماره ۱۱-۴: بررسی همبستگی میان وابستگی به درآمدهای نفتی و توسعه اقتصادی	۲۲۵
جدول شماره ۱۲-۴: ضریب همبستگی پیرسون بین وابستگی به درآمدهای نفتی و توسعه اقتصادی	۲۲۶
جدول شماره ۱۳-۴: بررسی همبستگی میان وابستگی به درآمدهای نفتی و سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۷
جدول شماره ۱۴-۴: ضریب همبستگی پیرسون بین وابستگی به درآمدهای نفتی و سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۷
جدول شماره ۱۵-۴: بررسی همبستگی میان درآمد سرانه و سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۸
جدول شماره ۱۶-۴: ضریب همبستگی پیرسون میان درآمد سرانه و سطح دموکراتیک بودن دولت	۲۲۹
جدول شماره ۱۷-۴: میانگین سطح توسعه اقتصادی برحسب درآمد سرانه	۲۳۰
جدول شماره ۱۸-۴: آزمون تفاوت توسعه اقتصادی برحسب درآمد سرانه	۲۳۰
جدول شماره ۱۹-۴: ضریب همبستگی پیرسون بین توسعه اقتصادی و درآمد سرانه	۲۳۱

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل شماره ۱-۲: عوامل موثر بر توسعه اقتصادی.....	۳۱
شکل شماره ۲-۲ ویژگی های دولت توسعه گرا از نظر حسین عظیمی.....	۱۰۴
شکل شماره ۳-۲: ویژگی های دولت توسعه گرای دموکراتیک.....	۱۱۸
شکل شماره ۴-۲: دولت متزلزل.....	۱۲۹
شکل شماره ۵-۲: مدل نظری تحقیق.....	۱۵۶
شکل شماره ۱-۴: نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران.....	۲۲۰
شکل شماره ۲-۴: نمودار پراکندگی توسعه اقتصادی و سطح دموکراتیک بودن دولت.....	۲۲۳
شکل شماره ۳-۴: نمودار پراکندگی توسعه اقتصادی و سطح فساد.....	۲۲۵
شکل شماره ۴-۴: نمودار پراکندگی توسعه اقتصادی و میزان وابستگی به درآمدهای نفتی.....	۲۲۶
شکل شماره ۵-۴: نمودار پراکندگی سطح دموکراتیک بودن دولت و میزان وابستگی به درآمدهای نفتی.....	۲۲۸
شکل شماره ۶-۴: نمودار پراکندگی سطح دموکراتیک بودن دولت و درآمد سرانه.....	۲۲۹
شکل شماره ۷-۴: نمودار پراکندگی توسعه اقتصادی و درآمد سرانه.....	۲۳۱
شکل شماره ۸-۴: ضرایب استاندارد مدل مسیر.....	۲۳۲

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

در این فصل ابتدا به تبیین مسئله ی پژوهشی می پردازیم و اهمیت موضوع و ضرورت انجام تحقیق حاضر را تشریح می کنیم، سپس اهدافی را که تحقیق جهت دستیابی به آنها انجام شده است را برمی شمیریم و در ادامه سئوالاتی را مطرح می کنیم که در جریان پژوهش در صدد پاسخگویی به آنها هستیم و نهایتاً به تعریف مفاهیم کلیدی تحقیق می پردازیم.